

ผักเบ็ดไทย

ชื่อสามัญไทย ผักเบ็ดไทย ผักเบ็ด ผักเบ็ดขาว เบ็รี้ยวแดง ผักเป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alternanthera sessilis* (L.) DC.

วงศ์ Amaranthaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ผักเบ็ดไทยเป็นไม้ล้มลุก ลำต้นตั้งตรงหรือเลื้อย บริเวณข้อจะมีรากแตกออกมา ต้นสูง 15-90 เซนติเมตร ลำต้นสีขาวอมเขียวหรือสีแดง ใบเป็นใบเดี่ยวออกตามข้อของลำต้นใบรูปรี รูปไข่หรือไข่ห้วกสลับ ปลายใบแหลมปลายมน ใบยาวประมาณ 1-3 เซนติเมตร ดอกเป็นดอกช่อออกตามง่ามใบ ช่อดอกยาว 0.5-1 เซนติเมตร ไม่มีก้านดอก ดอกสีขาวหรือขาวแกมม่วง ผลรูปไต

ผักเบ็ดไทยเป็นไม้กลางแจ้งขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิดโดยเฉพาะดินเค็มริมชายฝั่งทะเล

ประโยชน์ทางยา

ต้นใช้เป็นยาฟอกเลือด บำรุงเลือดและเป็นยาระบาย ใบใช้แก้พิษงู รากใช้แก้ประจำเดือนมาไม่เป็นปกติ

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ผักเบ็ดไทยทั้งต้นต้มกินน้ำแก้ไข้ร้อน

พังกู

ชื่อสามัญไทย พังกู หญ้าพังกูขาว หญ้าตีนงูขาว ควยงู พังกูเล็ก

ชื่อสามัญอังกฤษ Achyranthes

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Achyranthes aspera* L.

วงศ์ Amaranthaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

พังกูเป็นพืชล้มลุก ทรงพุ่มสูงประมาณ 1 เมตร ลำต้นแตกกิ่งแขนงมาก ตรงบริเวณข้อมีลักษณะบวมเล็กน้อย กิ่งมีสีเขียวหรือสีเขียวอมแดง ใบเป็นใบเดี่ยวปลายใบแหลม ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบมีขนขึ้นปกคลุมทั้งสองด้าน ใบออกจากลำต้นและกิ่งด้านตรงกันข้าม ดอกเป็นชนิดสไปค์ ออกตามปลายยอด ดอกยาว 10-30 เซนติเมตร ดอกย่อยสีเขียวติดอยู่บนก้านดอก กลีบเลี้ยงมี 2 กลีบ เมื่อผลแก่จะกลายเป็นหนามแหลมแข็งติดผล ผลเป็นชนิดแคปซูล เมล็ดรูปไข่สีแดง

พังกู พบได้ทั่วไปตามพื้นที่ทำการเกษตร ที่รกร้าง ริมถนน

ประโยชน์ทางยา

ทั้งต้นใช้รักษาโรคมalariaเรื้อ แผลบวมอักเสบ ฝี โรคเรื้อน รากใช้รักษาโรคคอติบ โรคบิด อาการปวดตามข้อ

ประโยชน์ในตำรับยารักษาโรคมalariaเรื้อจากเอกสารสมุนไพร

ใช้ทั้งต้นสด ลูกหมาก และพุทราจีน นำมาต้มกินน้ำตอนอุ่น ๆ ก่อนจับไข้กินติดต่อกัน 3 วัน

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ใช้ทั้งต้นพอประมาณ ต้มกินน้ำใช้รักษาอาการ นิวโนไต ใช้ขับปัสสาวะ และรักษาอาการ ประจำเดือนมาไม่ปกติ

พ็นงแดง

ชื่อสามัญไทย พ็นงแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyathula prostrata* (L.) Blume

วงศ์ Amaranthaceae

พ็นงแดงเป็นพืชล้มลุกขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูงประมาณ 30 เซนติเมตร ลำต้นเป็นเหลี่ยมสีแดง ผิวลำต้นเรียบสีแดง ใบเป็นใบเดี่ยวออกจากลำต้นในลักษณะเป็นคู่ ใบรูปไข่ ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ใบสีเขียว ขอบใบสีแดง ดอกเป็นแบบราราจีน ตั้งตรง ออกตามยอด หรือซอกใบ ช่อดอกยาว 25-45 เซนติเมตร ดอกสีเขียวอ่อน แกนดอกมีขนขึ้นปกคลุม ผลมีลักษณะผิวเรียบ เมล็ดสีน้ำตาล

พ็นงแดงพบได้ทั่วไปตามที่มีความชุ่มชื้นสูง ตามป่าที่รกร้าง ตามริมถนน
ประโยชน์ทางยา

ทั้งต้นใช้รักษาอาการไอ ขับปัสสาวะ บิด นิว ขับประจำเดือน ถอนพิษตะขาบ
ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ใช้ทั้งต้นพอประมาณ ต้มกินน้ำใช้รักษาอาการ นิวไนไต ใช้ขับปัสสาวะ และรักษาอาการ
ประจำเดือนมาไม่ปกติ

หงอนไก่แดง

ชื่อสามัญไทย หงอนไก่แดง หงอนไก่ไทย หงอนไก่ฟ้า หงอนไก่ดอกกลม

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี หงอนไก่

ชื่อสามัญอังกฤษ Celosia

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Celosia argentea* L.

วงศ์ Amaranthaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

หงอนไก่แดงเป็นพืชล้มลุก ลำต้นตั้งตรงแตกกิ่งก้านสาขามากทรงพุ่มสูง 50-150 เซนติเมตร ลำต้นสีเขียวแกมแดง ใบเป็นใบเดี่ยวรูปหอก ขอบใบเรียบ ใบสีเขียว ดอกเป็นดอกช่อแบบสไปค์ ลักษณะกลมเรียวยาว ช่อดอกยาว 4-10 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาวแล้วค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพู ผลเป็นชนิดแคปซูล ภายในมีเมล็ด 1-9 เมล็ด เมล็ดมีสีดำเป็นมัน

หงอนไก่แดงพบได้ทั่วไปตามเรียกสวน ไร่ นา ที่โล่งแจ้ง

ประโยชน์ทางยา

ทั้งต้นใช้แก้ไข้ ท้องอืด ปวดศีรษะ ดาแดง ริดสีดวงทวาร และอาการประจำเดือนมาไม่เป็นปกติ

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

หงอนไก่แดงทั้งต้นพอประมาณต้มกินน้ำ ใช้รักษามะเร็ง คุดทะราด

แพงพวย

ชื่อสามัญไทย แพงพวย พังพวยบก ผักปอดบก นมอิน แพงพวยฝรั่ง

ชื่อสามัญอังกฤษ Periwinkle, Vinca

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Catharanthus roseus* G. Don.

วงศ์ Apocynaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

แพงพวยเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูง 30-90 เซนติเมตร ลำต้นแตกกิ่งก้านสาขามาก ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่กลีบดอกสีเขียวย ออกเป็นคู่ตามข้อ ง่ามใบ และปลายยอด กลีบดอกมี 5 กลีบ ผลลักษณะเป็นฝักยาว เมล็ดสีน้ำตาลปนดำ

แพงพวยพบได้ทั่วไปตามที่รกร้าง สนามหญ้าริมอาคารต่าง ๆ

ประโยชน์ทางยา

แพงพวยทั้งต้นใช้รักษาโรคเบาหวาน ลดความดันโลหิตโดยใช้รักษาอาการท้องผูก โรคมะเร็ง รากใช้แก้บิด ขับระดู ขับพยาธิ ห้ามเลือด

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

แพงพวยทั้งต้นต้มกินหรือบดเป็นผง กินแก้มะเร็ง